

Auke van der Woud

Als architectuurhistoricus verlegt Auke van der Woud graag de grenzen van zijn vak. Conformisme stoot hem af. Met zijn voorkeur voor individualisme voelt hij zich in de academische wereld beter op zijn gemak dan in de wat esoterische kunstwereld.

Interview

T“Toen ik met mijn dissertatie bezig was”, vertelt Auke van der Woud, “wilde ik graag sleutelen aan de grenzen van mijn vakgebied. Dat boek is een vrucht van een enorme nieuwsgierigheid; een nieuwsgierigheid naar hoe Nederland er in het begin van de negentiende eeuw uitzag. Ik ben daarbij geïnteresseerd in veel wetenschapsvelden tegelijk. Dat maakt de beoordeling van zo’n boek binnen de academische wereld moeilijk. Veel mensen durven hun mond niet open te doen over iets anders dan hun eigen vakgebied. Ze verschansen zich op hun eigen terrein.”

Een merkwaardige kunsthistoricus is hij. De boeken van prof.dr. Auke van der Woud gaan namelijk helemaal niet over kunst of architectuur. In zijn dissertatie ‘Het lege land’ (1987) beschrijft hij hoe de woestijn van het Nederlandse landschap in de eerste helft van de negentiende eeuw geordend en ingericht werd. Alles komt in zijn boek aan bod: de ontwikkeling van de waterwegen, spoorwegen, de dijken, de steden, droogmakerij etc. Wie een idee wil krijgen van het Nederland in die periode, doet er goed aan ‘Het lege land’ ter hand te nemen. Het boek biedt een panoramisch overzicht van een tijdperk; een recensent merkte niet ten onrechte op dat het eigenlijk een aantal dissertaties ineen is. Maar met ‘echte’ architectuurgeschiedenis heeft het werk weinig van doen.

Nog verder van zijn vakgebied verwijderde Van der Woud zich in zijn volgende boek ‘De Bataafse hut’ (1990). Daarin bedrijft hij ideeëngeschiedenis. Tot diep in de achttiende eeuw was het gebruikelijk om de Bataven te zien als onze heldhaftige voorvaderen; met hen nam de Nederlandse geschiedenis een aanvang. Zo rond 1800 begint dat geschiedbeeld te kantelen. Men ontdekt dat er ook een oertijd was, dat de Nederlandse geschiedenis veel verder teruggaat dan tot de Bataven. Naast de opgehemelde, hoogbeschaafde Bataven bleken ook ruwe wildemannen in aanmerking te komen voor het stamvaderschap van het Nederlandse volk.

Het werk van Van der Woud valt nog door iets anders op dan door het overschrijden van vakgrenzen: zijn boeken zijn buitengewoon prettig leesbaar. Vooral bij een dissertatie, die veelal een zeer nadrukkelijke proeve van geleerdheid is,

blijkt een heldere schrijfstijl vaker uitzondering dan regel. “Die leesbaarheid heeft veel te maken met het feit dat ik geen plaatjes in mijn dissertatie wilde opnemen”, verklaart hij. “Daar zit een zekere obstinaatheid in. De boeken van kunsthistorici zitten altijd bomvol afbeeldingen; het interpreteren daarvan hoort immers bij het *métier*. Het is een beetje kinderachtig van mij om dat niet te willen. Ik heb tegen de uitgever gezegd dat ik geen plaatjes in mijn boek wilde om mijzelf te dwingen zó te schrijven dat ze overbodig worden. Ik ben veel te rigoureuus in zulke dingen want zelfs een kaart van het toenmalige Nederland, is er niet in gekomen. Dat was eigenlijk wel nodig geweest. Maar als je met een dissertatie bezig bent ga je soms aan een vorm van bewustzijnsvernaauwing lijden. Je wordt te radicaal in je meningen.”

Auke van der Woud (1947) is betrekkelijk laat in de wetenschap terechtgekomen. Na zijn afstuderen als kunsthistoricus, in 1974 in Groningen, werd hij conservator van het Rijksmuseum Kröller-Müller in Otterloo; korte tijd was hij er adjunct-directeur. In 1981 werd hij wetenschappelijk medewerker aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds 1990 werkt hij als hoogleraar architectuurgeschiedenis aan de Vrije Universiteit. In oktober 1993 hield hij daar zijn oratie over postmoderne architectuurgeschiedenis.

Vond hij het prettig, vraag ik, om na zijn afstuderen in een heel andere wereld dan die van de universiteit terecht te komen? “Nee”, antwoordt Auke van der Woud, “ik heb het praktische werk in het museum nooit als mijn levensvervulling gezien. Ik had het soms bezopen druk met brieven, telefoontjes en gesprekken. Allemaal heel erg nuttig, maar op het eind van de dag wist je nauwelijks wat je gedaan had.

“De sprong van de museumwereld naar de academische wereld is een heel grote. Ik ben een universitair mens die ervan houdt om over belangrijke dingen na te denken en een mening te formuleren. Ik heb altijd graag met geleerden verkeer. Dat is toch een heel andere wereld dan die van de beeldende kunst. Die is nogal esoterisch. Je kunt er hooguit zeggen dat je het werk van een bepaalde kunstenaar uiterst boei-